

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

студент гр. Е-01 Червяцова О. В.

Актуальним питанням у наш час є нарахування та виплата заробітної плати, яка є найбільш дійовим інструментом активізації людського чинника. Заробітна плата як соціально-економічна категорія є основним джерелом грошових доходів працівників, тому її величина характеризує рівень добробуту всіх членів суспільства. Виділяють такі види заробітної плати: номінальна, реальна та мінімальна. Номінальна зарплата відбиває витрати роботодавця на працю. З неї стягуються податки на дохід працівника (прибутковий податок) та нарахування на фонд оплати праці внесків до фондів соціального страхування. Тому номінальна заробітна плата виступає як джерело надходжень до бюджетів усіх рівнів. Низький рівень номінальної заробітної плати в Україні зумовлює низький рівень податкових надходжень до бюджетів, що призводить до недостатності коштів на соціальну допомогу низькооплачуваним працівникам та їх сім'ям, а отже до скорочення державних видатків на інфраструктурні проекти, освіту.

Номінальна заробітна плата не дає повного уявлення про фактичний дохід працівника. Тому визначення рівня оплати праці здійснюється через реальну заробітну плату, яка визначає купівельну спроможність номінальної, є дійсним доходом працівника. Реальна заробітна плата визначається як різниця між номінальною зарплатою і сукупною сумою стягнень (податків, відрахувань до соціальних фондів та інших стягнень, які накладаються на зарплату), проіндексована відповідно до коефіцієнту інфляції. Реальна зарплата може значно відрізнятись від номінальної: наприклад, номінальна заробітна плата може підвищитись, а реальна в той же час – знизитись, якщо ціни на товари і послуги зростали швидше, ніж номінальна заробітна плата.

Динаміку зміни реальної та номінальної зарплати за останні 10 років розглянемо в таблиці 1.

Таблиця 1 – Середньомісячна номінальна та реальна заробітна плата

Рік	Номінальна заробітна плата, грн.	Відсотків до відповідного періоду попереднього року	
		номінальна з/п	реальна з/п
1	2	3	4
2000	230	129,6	99,1
2001	311	135,2	119,3
2002	376	121,0	118,2
2003	462	122,8	115,2
2004	590	127,5	123,8
2005	806	136,7	120,3
2006	1041	129,2	118,3
2007	1351	129,7	112,5
2008	1806	133,7	106,3
2009	1906	105,5	90,8
2010	2239	120,0	110,2

Як високий так і низький рівень мінімальної заробітної плати може викликати негативні наслідки. У разі надто високого рівня-скорочення робочих місць. В свою чергу, надто низький рівень позбавляє стимулу до праці, спричиняє бідність і зумовлює підвищення суспільних (державних) витрат на соціальні допомоги. Визначальну роль у запобіганні негативним ефектам повинна відігравати держава. Мінімальна заробітна плата є чинником безробіття та зовнішньої трудової міграції, вона здатна забезпечувати працівникові фактично тільки рівень фізіологічного виживання. Про розширене відтворення здатності до праці мова не йдеться.

Мінімальна заробітна плата існує майже в усіх країнах. Єдиного підходу до її формування немає. Але в більшості країн орієнтирами для цього є споживчі ціни та мінімальні потреби працівника в товарах і послугах першої необхідності. В розвинутих країнах розмір мінімальної заробітної плати є вищим, ніж прожитковий мінімум.

Встановлюваний розмір мінімальної заробітної плати не відповідає реальній вартості мінімального споживчого кошика українця. У світі існує 2 види споживчих кошиків: соціальний та фізіологічний.

В українському наборі товарів та послуг культурні потреби передбачені, але не витримують порівняння ні з яким іншим європейським аналогом. Добову норму у 100 грамів хліба на день, 5 грамів сала, пів'яйця порівнюють із пайком німецьких військовополонених у сталінських таборах у 1941 році.

На прикладі Великобританії можна побачити, що у її споживчий кошик входять навіть комп'ютерні ігри, шампанське, пиво, MP3-плеєр, акустична гітара, витрати на садівника, перелік товарів для дому. Французи заклали витрати на відвідування перукарні, придбання лаків для волосся, гелів для душу (в українському кошику засоби гігієни представлені лише милом і зубною пастою), оренду автомобілів, поїзд на таксі (в українському кошику враховано лише поїздки на громадському транспорті), кошти на їжу для котів та собак.

Можна зробити висновок, що наш споживчий кошик є показником межі бідності. Вирішенням цієї проблеми є його оновлення, що означатиме збільшення зобов'язань держави щодо соціального захисту своїх громадян.

Науковий керівник: ст. викл. Бурлакова І. М